

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Zuzany Bystřické a soudců Mgr. Petra Pospíšila a JUDr. Faisala Husseiniho, Ph.D., ve věci

žalobkyně: **S. B.**
zastoupena advokátem JUDr. Tomášem Vymazalem
sídlem Wellnerova 1322/3C, Olomouc

proti
žalovanému: **Generální ředitelství cel**
sídlem Budějovická 7, Praha

za účasti: **R. B.**
zastoupen advokátem JUDr. Jiřím Novákem
sídlem Sokolská tř. 1788/60, Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 6. 2016, čj. 13650-2/2016-90000-304.4,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá.**
- II. Žalobkyně **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.
- IV. Osoba zúčastněná na řízení **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Celní úřad pro Zlínský kraj (dále jen „celní úřad“) rozhodnutím ze dne 15. 1. 2016, čj. 2909/2016-640000-42, zřídil zástavní právo k nemovitostem, a to 1) katastrální území x, list vlastnictví x, jednotka č. x – byt, 2) katastrální území x, list vlastnictví x, parcela St. x – zastavěná plocha a nádvoří, 3) katastrální území x, list vlastnictví x, parcela x – orná půda, x – zahrada, x – orná půda, za účelem zajištění neuhrazené daně osoby zúčastněné na řízení (manžel žalobkyně) ve výši 659 015 625 Kč. Jako vlastník uvedených nemovitostí byla v katastru nemovitostí vedeném Katastrálním úřadem pro Zlínský kraj vedena žalobkyně.
2. Žalobkyně proti výše uvedenému rozhodnutí celního úřadu podala odvolání, ve kterém uvedla, že postižený majetek není a nikdy nebyl ve společném jmění manželů. Ani dluh vymáhaný celním úřadem do společného jmění manželů nepatří, jelikož společné jmění manželů bylo pravomocně zúženo před jeho vznikem.
3. Žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí přisvědčil žalobkyni v tom, že vymáhaný dluh skutečně nespadá do společného jmění manželů, nesouhlasil ovšem se závěrem, že by předmětné nemovitosti nikdy nebyly součástí společného jmění manželů. Rozhodnutí vydané celním úřadem proto změnil tak, že zástavní právo zřídil k spoluvlastnickému podílu, který má k předmětným nemovitostem osoba zúčastněná na řízení.

II. Shrnutí argumentů obsažených v žalobě

4. V žalobě ze dne 19. 8. 2016 žalobkyně uvedla, že napadené rozhodnutí bylo vydáno v rozporu se zákonem, je nevykonatelné a nese znaky nicotnosti.
5. Z ustanovení § 170 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, v rozhodném znění (dále jen „daňový řád“), vyplývá, že zástavní právo lze zřídit výlučně k majetku daňového subjektu. Dle § 980 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v rozhodném znění (dále jen „občanský zákoník“) platí, je-li právo k věci zapsáno do veřejného seznamu, má se za to, že bylo zapsáno v souladu se skutečným stavem věci. Tímto ustanovením byla zakotvena zásada materiální publicity. Tato úprava ideově navazuje na argumentaci Ústavního soudu, který se opětovně postavil na stranu osob, které nabyly vlastnické právo k nemovitosti od nevlastníka zapsaného v katastru nemovitostí jako vlastníků. Primární funkcí katastru nemovitostí jako veřejného registru je poskytování právní jistoty všem, kteří jednají v dobré víře, že zápis v registru odpovídá realitě majetko-právních vztahů. Toto ustanovení tedy upravuje vyvratitelnou domněnku, že vlastník zapsaný v katastru nemovitostí je skutečným vlastníkem. Žalovaný se od této zásady odchýlil, aniž by domněnku vyvrátil.
6. Nicotnost rozhodnutí žalobkyně spatřuje v tom, že ve výroku rozhodnutí celního úřadu je zřizováno zástavní právo k nemovitostem ve (výlučném) vlastnictví S. B. V odůvodnění jsou nemovitosti považovány za součást společného jmění manželů, když prakticky jediným odůvodněním daného rozhodnutí je citace ustanovení § 731 občanského zákoníku. Jelikož nicotnost nebylo možné napravit, rozhodnutí žalovaného trpí stejnou vadou. Žalovaný v napadeném rozhodnutí pochybení celního úřadu bagatelizoval.

7. Ve věci je postihován majetek ve výlučném vlastnictví žalobkyně, přičemž mezi účastníky není sporné, že dluh, který je zástavním právem zajišťován, do společného jmění manželů rovněž nepatří.
8. Rozhodnutí je nevykonatelné, když postihuje majetek osoby zúčastněné na řízení, který však není v její prospěch evidován v katastru nemovitostí. Žalovaný byl v řízení povinen prokázat, že zápis vlastnického práva ve prospěch žalobkyně neodpovídá skutečnosti. Nevypořádal se s tvrzením žalobkyně, že dané nemovitosti byly vždy od počátku jejich nabytí ve výlučném vlastnictví žalobkyně. Rovněž neuvažoval nad tím, že společné jmění manželů bylo vypořádáno dohodou. Napadené rozhodnutí tedy postrádá řádné odůvodnění a je nepřezkoumatelné. Některé odvolací námitky nejenomže nebyly vyslyšeny, ale žalovaný se jimi ani zásadně nezabýval.
9. Předmětné nemovitosti žalobkyně pořídila ze svých výlučných prostředků, nikoliv z prostředků ze společného jmění manželů. Touto okolností se žalovaný rovněž nezabýval, ač byla předmětem odvolacího přezkumu, pouze uvedl, že byly nabyty za trvání manželství (nicméně dvě z nemovitostí již za situace, kdy byl podán návrh na zúžení společného jmění manželů). Žalovaný opomněl ustanovení § 143 odst. 1 písm. a) zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v rozhodném znění (dále jen „starý občanský zákoník“), resp. § 709 odst. 1 písm. d) občanského zákoníku.
10. Dále rozporovala závěr žalovaného, že ve věci nastoupila domněnka dle § 741 občanského zákoníku, jelikož nedošlo k vypořádání společného jmění manželů. V dané situaci ovšem nebylo co vypořádat, jelikož nemovitosti patřily do výlučného vlastnictví žalobkyně. I pokud by nemovitosti materiálně spadaly do společného jmění manželů, nebylo nutné vkládat dohodu na katastr nemovitostí s požadavkem, aby zapsal jako vlastníka osobu, která již byla zapsaná.
11. Poukázala rovněž na to, že ani osoba zúčastněná na řízení se nedomáhá, aby byla zapsaná jako podílový vlastník v katastru nemovitostí. Rovněž měla možnost požadovat, aby byl zápis v katastru nemovitostí uveden do souladu se skutečným stavem.
12. V neposlední řadě namítla, že žalovaný rovněž porušil § 115 odst. 2 daňového řádu, jelikož žalobkyni neseznámil se změnou právního názoru, která nepochybně ovlivnila rozhodnutí v neprospěch žalobkyně. V rozhodnutí celního úřadu byly výslovně postihovány nemovitosti v jejím výlučném vlastnictví, kdežto v napadeném rozhodnutí byly posuzovány tak, že jsou v jejím vlastnictví jen z poloviny.
13. Vzhledem k uvedenému navrhl žalobce, aby byla vyslovena nicotnost napadeného rozhodnutí, případně aby bylo zrušeno.

III. Vyjádření žalovaného

14. Žalovaný v podání ze dne 1. 11. 2016 předně uvedl pochybnost ohledně aktivní legitimace žalobkyně s ohledem na to, že napadeným rozhodnutím byla fakticky vyloučena z projednávané věci jako účastník řízení.
15. V daném případě sice dospěl žalovaný k odlišnému právnímu názoru, nicméně má za to, že tato změna nebyla v neprospěch žalobkyně. Naopak změna měla být ve prospěch žalobkyně, když nadále byl postižen pouze majetek osoby zúčastněné na řízení. Ke změně vlastnických vztahů došlo na základě zákona dle § 741 občanského zákoníku potažmo dle § 150 odst. 4 starého občanského zákoníku. Nelze tudíž namítat, že napadené rozhodnutí

zasahuje majetkovou sféru žalobkyně, když postihuje majetkovou sféru osoby zúčastněné na řízení.

16. Námitka materiální publicity v katastru nemovitostí rovněž neobstojí a ustanovení § 980 se na danou situaci nevztahuje, jelikož upravuje ochranu právních úkonů učiněných na základě víry v údaje uvedené v katastru nemovitostí. Závěry uvedené v napadeném rozhodnutí nejsou pro katastr nemovitostí směrodatné. Celní úřad musí nejprve provést kroky směřující k nápravě stavu zapsaného v katastru nemovitostí.
17. Za vytvoření takového stavu může i žalobkyně, která pravděpodobně záměrně způsobila zápis vlastnického práva pouze pro svou osobu, ačkoli k nabytí předmětné nemovitosti došlo za trvání manželství a existence společného jmění manželů. Dále katastr nemovitostí neinformovala o jeho zúžení a uplynutí lhůty pro jeho vypořádání. V době nabytí nemovitostí platila vyvratitelná právní domněnka dle § 144 starého občanského zákona, tudíž katastr nemovitostí měl provést zápis jako součást společného jmění manželů. Proč k tomu nedošlo, není zřejmé. Trvá-li žalobkyně na tom, že nemovitosti nabyta z prostředků v jejím výlučném vlastnictví, musela by tuto skutečnost v samostatném řízení prokázat. Tvrzení žalobkyně v tomto směru žalovaný považoval za účelové a nepodložené.
18. Pokud jsou nemovitosti součástí společného jmění manželů, muselo by i v případě že jsou zapsány v katastru nemovitostí ve prospěch jen jednoho z nich dojít k vypořádání dohodou se všemi náležitostmi a nikoliv ústní dohodou. V opačném případě se manželé vystavují riziku nástupu zákonné domněnky, jako tomu bylo v posuzované věci. V odvolání žalobkyně i odvolání osoby zúčastněné na řízení je výslovně uvedeno, že k vypořádání zúženého společného jmění manželů v zákonné tříleté lhůtě nedošlo. I skutečnost, že se osoba zúčastněná na řízení nesnažila o uvedení zápisu do souladu se skutečným stavem, svědčí o tom, že tento stav byl vytvořen úmyslně za účelem ochrany vůči případnému vymáhání dluhů osoby zúčastněné na řízení.
19. Žalovaný si je vědom, že napadené rozhodnutí není v souladu se stavem zapsaný v katastru nemovitostí, avšak je zcela v souladu se skutečným stavem.
20. Vzhledem k výše uvedenému navrhl, aby žaloba byla odmítnuta, případně zamítnuta.

IV. Replika žalobkyně

21. V replice ze dne 18. 1. 2017 žalobkyně uvedla, že je ve věci aktivně legitimovaná, jelikož rozhodnutím žalovaného byl neoprávněně postihnut její majetek zřízením zástavního práva. Dále uvedla, že postupem správních orgánů bylo dle jejího názoru nedůvodně omezováno vlastnické právo k jejímu majetku, což nelze (oproti stavu před vydáním dotčených rozhodnutí) hodnotit jako změnou učiněnou ve prospěch žalobkyně.
22. I nadále setrvala na svém stanovisku, že předmětné nemovitosti nabyta za své výlučné prostředky a jsou v jejím výlučném vlastnictví. Z tohoto důvodu nemohl nastat způsob vypořádání uvedený v ustanovení § 741 občanského zákoníku. Za nepřiléhavý označila odkaz na § 144 starého občanského zákoníku.
23. Ohledně zásady materiální publicity odkázala také na stanovisko katastrálního úřadu, který dle vyjádření žalovaného odmítl reagovat na podnět k zápisu podílového spoluvlastnictví obou manželů z důvodu údajně vypořádaného společného jmění manželů.

V. Průběh řízení

24. Podáním ze dne 10. 1. 2017 žalovaný navrhl, aby řízení bylo přerušeno do skončení řízení vedeného u Okresního soudu ve Zlíně pod sp. zn. 35C 353/2016, jehož předmětem je určení vlastnického práva k nemovitostem, ke kterým bylo napadeným rozhodnutím zřízeno zástavní právo. Soud tedy řízení usnesením ze dne 25. 1. 2017, č.j. 29Af 84/2016-40 přerušil.
25. Jak soud následně zjistil a jak sdělil soudu žalovaný, který podáním ze dne 28. 5. 2019 požádal o pokračování v řízení a zaslal soudu rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 2. 2019, č.j. 21Cdo 930/2018-314, průběh řízení u civilních soudů byl následující. Žaloba byla zamítnuta rozsudkem Okresního soudu ve Zlíně ze dne 29. 6. 2017, čj. 35 C 353/2016-150, z důvodu absence naléhavého veřejného zájmu na určení vlastnického práva na straně celního úřadu. Rozhodnutí vydané v prvním stupni bylo následně v odvolacím řízení potvrzeno (s výjimkou výroku týkajícího se nákladů řízení) rozsudkem Krajského soudu v Brně, pobočka ve Zlíně, ze dne 24. 10. 2017, čj. 60 Co 258/2017-190. Dovolání bylo zamítnuto rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2019, čj. 21 Cdo 930/2018-226 z důvodu nedostatku naléhavého právního zájmu. Vzhledem k možnosti posouzení otázky vlastnického práva v daňovém řízení jako otázky předběžné nebylo postavení celního úřadu shledáno jako nejisté.
26. Usnesením ze dne 3. 7. 2019, č.j. 29Af 84/2016-92 soud rozhodl o pokračování v řízení, přičemž odkázal na výše uvedená rozhodnutí civilních soudů.

VI. Posouzení věci soudem

27. Krajský soud v Brně (dále také „soud“) shledal, že se jedná o návrh přípustný, byl podán včas a byl podán osobou aktivně legitimovanou ve smyslu ve smyslu § 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „soudní řád správní“), jelikož žalobkyně tvrdí zkrácení svých práv prostřednictvím neoprávněného zřízení zástavního práva k majetku v jejím výlučném vlastnictví za účelem zajištění daňové pohledávky osoby zúčastněné na řízení, která k majetku vlastnické právo nemá.
28. Soud v souladu s ustanovením § 51 odst. 1 soudního řádu správního bez nařízení ústního jednání přezkoumal v mezích žalobních bodů rozhodnutí žalovaného, jakož i předcházející rozhodnutí celního úřadu včetně řízení předcházejících jejich vydání, a shledal, že žaloba **není důvodná**.
29. Dle § 52 soudního řádu správního platí, že *soud je vázán pouze rozhodnutím soudů o tom, že byl spáchán trestný čin a kdo jej spáchal, jakož i rozhodnutím soudu o osobním stavu. O jiných otázkách si soud učiní úsudek sám; je-li tu však rozhodnutí o nich, soud z něj vychází, popřípadě tam, kde o nich náleží rozhodovat soudu, může uložit účastníku řízení, aby takové rozhodnutí vlastním návrhem vyvolal.*
30. Nynější soudní přezkum je ve smyslu § 75 soudního řádu správního limitován prostřednictvím uplatněných žalobních bodů. Žalobkyně většinu své argumentace směřovala k tomu, že předmětné nemovitosti patří do jejího výlučného vlastnictví. Nad to namítala rovněž porušení procesního ustanovení § 115 odst. 2 daňového řádu.
31. Soud se předně zabýval tvrzenou nicotností a nepřezkoumatelností napadeného rozhodnutí.

32. Nicotnost rozhodnutí je upravena v § 105 odst. 2 daňového řádu a jedná se o taková rozhodnutí, k jejichž vydání *nebyl orgán vůbec věcně příslušný, případně je vnitřně rozporné, právně či fakticky neuskutečnitelné nebo vydáno na základě jiného nicotného rozhodnutí*.
33. Za nicotný je v souladu s judikaturou správních soudů (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 11. 2007, čj. 5 Afs 75/2007-161) třeba považovat takový správní akt, který trpí natolik intenzivními vadami, že jej vůbec za rozhodnutí ani považovat nelze. Jedná se např. o *absolutní nedostatek pravomoci, absolutní nepřislusnost rozhodujícího správního orgánu, zásadní nedostatky projevu vůle vykonavatele veřejné správy (absolutní nedostatek formy, neurčitost, nesmyslnost), požadavek plnění, které je trestné nebo absolutně nemožné, uložení povinnosti nebo založení práva něčemu, co v právním smyslu vůbec neexistuje, či nedostatek právního podkladu k vydání rozhodnutí*.
34. V této věci soud nemůže odhlédnout od toho, že rozhodnutí celního úřadu bylo změněno rozhodnutím žalovaného. Rozhodnutí žalovaného přitom nelze považovat za rozhodnutí „vydané na základě jiného nicotného rozhodnutí“, jelikož toto rozhodnutí tvoří jeden celek s rozhodnutím celního úřadu a koriguje shledané vady. Přiměřeně lze odkázat na závěry plynoucí z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 2. 2013, čj. 6 Ads 134/2012-47, popř. přímo v oblasti daňového řízení k tomu shodné závěry uvádí i odborná literatura: *Možnost změny prvostupňového rozhodnutí výrokem odvolacího rozhodnutí je výrazem toho, že prvostupňové a odvolací řízení tvoří spolu jeden celek a teprve odvolacím rozhodnutím je o předmětu řízení pravomocně rozhodnuto. Projevuje se zde, že odvolací orgán v odvolacím řízení vystupuje ve dvojí roli. Je jednak orgánem, který přezkoumává zákonnost rozhodnutí správce daně prvního stupně a správnost jeho postupu v předchozím daňovém řízení, zároveň však, pokud se ukáže, že postup správce daně v předchozím řízení byl vadný, popř. bylo vadné rozhodnutí, je tím, kdo tyto vady odstraňuje a napravuje.* (k tomu srov. Žiškova, M. In. Baxa, J. a kol. *Daňový řád. Komentář*. Wolters Kluwer, 2011. Komentář k § 116.)
35. Posuzovaná rozhodnutí nebyla zatížena tak závažnou vadou, která by je činila nicotnými. Celní úřad má pravomoc zřizovat zástavní právo k majetku daňového subjektu podle § 170 daňového řádu. Přestože ve výroku rozhodnutí uvedl, že zástavní právo zřizuje k „nemovitostem ve vlastnictví S. B.“, nezpůsobilo to dle soudu nicotnost jeho rozhodnutí, jelikož nešlo o situaci absolutní absence pravomoci. Nicotnost by naopak přicházela v úvahu, pokud by celní úřad nebyl nadán ani pravomocí zřizovat samotné zástavní právo. Rozhodnutí celního úřadu skutečně obsahovalo vnitřní nesrovnalost, když dále ve velmi stručném odůvodnění uvedlo, že pohledávka bude uspokojována i z majetku náležejícího do společného jmění manželů. Z celkového kontextu ovšem jednoznačně vyplývalo, kdo je dlužníkem, jaké pohledávky jsou zástavním právem zajišťovány a i stručný důvod, proč je zástavní právo zřizováno ke konkrétním a zcela jednoznačně specifikovaným nemovitostem – nelze tudíž dospět ani k závěru, že by šlo o rozhodnutí neurčité nebo snad nesmyslné. Soud má proto za to, že všechny vady celního úřadu byly odstranitelné v rámci odvolacího řízení a žalovaný je v rámci napadeného rozhodnutí taktéž odstranil. Námitku nicotnosti proto soud vyhodnotil jako nedůvodnou.
36. Nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí žalobkyně spatřuje v zásadě pouze v nedostatečném odůvodnění, resp. řádném nevypořádání všech uplatněných odvolacích námitek. Napadené rozhodnutí je nicméně odůvodněno dostatečně srozumitelně na to, aby bylo možné přezkoumat, jakými úvahami se žalovaný při jeho vydání řídil a proč došlo ke zřízení zástavního práva ke konkrétním nemovitostem. Z porovnání obsahu

odvolání a napadeného rozhodnutí rovněž nevyplynulo, že by žalovaný opomněl vypořádat některé odvolací námitky, žalobkyně ostatně rozporuje spíše závěry, ke kterým žalovaný dospěl. Samo o sobě tedy napadené rozhodnutí netrpí ani vadou nepřezkoumatelnosti, což bude zřejmé také z dalšího textu, kde se soud zabývá vypořádáním konkrétních námitek, které brojí proti závěrům žalovaného.

37. Mezi účastníky je sporné zejména to, zda předmětné nemovitosti náležejí do společného jmění manželů (žalobkyně a osoby zúčastněné na řízení), nebo nikoliv. Ve věci je naopak nesporné, že v katastru nemovitostí je jako vlastník předmětných nemovitostí uvedena pouze žalobkyně.
38. Dle názoru soudu celní úřad může učinit úsudek o vlastnictví konkrétní nemovitosti prostřednictvím zodpovězení tzv. předběžné otázky (§ 99 daňového řádu) a může přitom dospět k závěru, který bude v rozporu se stavem zapsaným v katastru nemovitostí. Evidence vedená katastrem nemovitostí by v zásadě měla odpovídat stavu skutečnému, nicméně tomu tak nemusí být vždy. K nesprávnosti zápisu v katastru nemovitostí lze ostatně podpůrně odkázat například na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 4. 2016, čj. 9 As 242/2015-55, ve kterém je mimo jiné uvedeno, že rolí katastrálních úřadů je evidence práv k nemovitostem v katastru na základě předložených listin, nikoliv rozhodování o tom, komu svědčí vlastnické právo v případě nejasností (což je úkolem civilních soudů). Dále lze poukázat i na komentářovou literaturu, kde je vyslovena teze, že *„jedním z nejčastějších případů, kdy dochází k rozporu mezi skutečným a evidenčním stavem právních vztahů k věci zapsané ve veřejném seznamu, je nabytí věci do společného jmění manželů právním jednáním pouze jednoho z manželů“* [Spáčil, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva* (§ 976–1474), 2013, s. 34 – 47].
39. Žalobkyně odkazovala na zásadu materiální publicity veřejného seznamu (upravena v § 984 občanského zákoníku), ačkoliv argumentovala spíše „domněnkou správnosti zápisu“ upravenou v § 980 odst. 2 občanského zákoníku, že *je-li právo k věci zapsáno do veřejného seznamu, má se za to, že bylo zapsáno v souladu se skutečným právním stavem*.
40. Zásada materiální publicity dopadá na případy nabytí vlastnictví v dobré víře (zejména) v zápis provedený ve veřejném seznamu. Ostatně v tomto duchu se nese i žalobkyní citovaná judikatura Ústavního soudu. Tato zásada by tedy našla své uplatnění v případě třetího subjektu, který by nabyl (v dobré víře) vlastnictví od žalobkyně. Ve vztahu k samotné žalobkyni lze uplatnit domněnku správnosti zápisu, která je ovšem vyvratitelná. „Skutečný stav“ v nynější věci (vlastnictví k předmětným nemovitostem) spočívá ve skutečném rozsahu společného jmění manželů. Pro zjištění jeho rozsahu jsou rozhodná pravidla uplatňující se *ex lege* (zákonný režim), případně obsah manželských smluv (smluvní režim) nebo obsah rozhodnutí soudu (režim založený rozhodnutím soudu).
41. Ve věci bylo v rámci zodpovězení předběžné otázky zjištěno, že k uzavření manželství došlo 16. 10. 1993 a část nemovitostí byla nabyta na základě kupní smlouvy ze dne 8. 6. 2005 (právní účinky vkladu práva 27. 6. 2005) a část nemovitostí byla nabyta na základě kupní smlouvy ze dne 8. 6. 2012 (právní účinky vkladu ke dni 17. 7. 2012). Zároveň ve věci nebyly zjištěny žádné smluvní modifikace společného jmění manželů. Teprve v rámci odvolacího řízení žalobkyně (ostatně i osoba zúčastněná na řízení) předložila soudní rozhodnutí, kterým bylo společenství jmění manželů zúženo až na obvyklé vybavení společné domácnosti (rozsudek Okresního soudu ve Zlíně ze dne 23. 7. 2012, čj. 45 C

165/2012-15) s účinností od 5. 9. 2012. Dluh odvolatele vznikl dne 27. 9. 2012, kdy bylo společné jmění manželů již zúženo.

42. Žalovaný tedy zřídil zástavní právo na základě skutečnosti, že předmětné nemovitosti byly nabyty za trvání manželství a na základě pravidel zákonného režimu došlo k nabytí do společného jmění manželů. Ačkoliv v odůvodnění rozhodnutí odkazoval na § 709 odst. 1 občanského zákoníku, tak vzhledem k jejich nabytí za existence předešlé právní úpravy byla účinná právní domněnka uvedená v § 144 starého občanského zákoníku, která říká, *že pokud není prokázán opak, má se za to, že majetek nabytý a závazky vzniklé za trvání manželství tvoří společné jmění manželů*. Tato nesprávnost neměla vliv na zákonnost rozhodnutí a žalobkyně ji ostatně v tomto kontextu ani nenamítala (ač v rámci žaloby poukázala na nabytí nemovitostí za předchozí právní úpravy).
43. Vzhledem k existenci právní domněnky nabytí do společného jmění manželů bylo na žalobkyni, aby případně prokázala nabytí nemovitostí za prostředky patřící do jejího výlučného vlastnictví, žalovaný v tomto směru vyhodnotil opatřené a předložené podklady adekvátním způsobem. Ze závěrů rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 21. 2. 2012, sp. zn. 20 Cdo 4514/2010, vyplývá, *že právní úprava v § 143 odst. 1 písm. a) starého občanského zákoníku ve znění účinném od 1. 8. 1998 vyjímá ze společného jmění manželů majetek nabytý jedním z manželů za majetek náležející do výlučného vlastnictví tohoto manžela. Žalobkyně by pak ve smyslu tohoto ustanovení musela pouze prokázat, že nemovitost, kterou chce vyloučit ze společného jmění manželů, byla postavena za peněžní prostředky, jež získala darem (z jejich výlučných prostředků), a byla by tak vyvrácena zákonná domněnka uvedená v § 144 starého občanského zákoníku. Pokud by žalobkyně v tomto směru unesla břemeno tvrzení i břemeno důkazní, pak ten, kdo by v řízení tvrdil, že předmětná nemovitost byla nabyta do společného jmění z důvodu projeveného úmyslu obou manželů nabytí ji do společného jmění manželů, byl by povinen toto své tvrzení prokázat*.
44. Žalobkyně tvrdí, že předmětné nemovitosti od počátku náležely do jejího výlučného vlastnictví, jelikož je nabyta za majetek v jejím výlučném vlastnictví. V tomto ohledu ovšem nedoložila žádné důkazy (ani v souvislosti se správní žalobou). Ze strany žalovaného tak plně postačilo odůvodnit svůj úsudek zjištěním, že k nabytí předmětných nemovitostí došlo za trvání společného jmění manželů. Není přitom významné, že část nemovitostí byla nabyta již v době podání návrhu na zúžení společného jmění manželů na soud – k tomu soud pro dokreslení uvádí, že z rozsudku Okresního soudu ve Zlíně vyplývá, že návrh na zúžení společného jmění manželů byl podán až dne 28. 6. 2012, tedy po uzavření kupních smluv, nicméně před vkladem do katastru nemovitostí.
45. Žalovaný dle soudu zpochybnil domněnku správnosti zápisu v katastru nemovitostí (veřejném seznamu) v rozsahu dostatečném pro úsudek o předběžné otázce.
46. Výše uvedené nelze vyvrátit ani s poukazem na to, že manžel žalobkyně (osoba zúčastněná na řízení) nevyvolal příslušná řízení, aby se domohl uvedení stavu v katastru nemovitostí do souladu se skutečným stavem. Stežejní skutečností pro zřízení zástavního práva byl okamžik nabytí nemovitostí, který se odehrál v průběhu trvání společného jmění manželů. K aplikaci pravidel zákonného režimu společného jmění manželů totiž dochází *ex lege*. Nelze je vyloučit či popřít tím, že se jich druhý z manželů nedomáhá. Tato námitka tudíž postrádá relevanci.
47. Vzhledem k zúžení společného jmění manželů (5. 9. 2012) a vzhledem k tomu, že ve lhůtě tří let od tohoto zúžení nedošlo k jeho vypořádání, nastoupila fikce vypořádání upravená

v původní právní úpravě v § 150 odst. 4 starého občanského zákoníku a nově v § 741 občanského zákoníku. Žalovaný měl podle žalobkyně zvažovat i variantu, že došlo k vypořádání společného jmění manželů dohodou, na druhou stranu argumentuje i tím, že „nebylo co vypořádat“, když byla evidována jako vlastníkem nemovitostí. Soud proto argumentaci prostřednictvím existence nepředložené dohody o vypořádání považuje v tomto řízení za účelově vykonstruovanou (i s ohledem na to, že již v rámci odvolání žalobkyně uvedla, že k vypořádání nedošlo).

48. Aniž by soud jakkoliv s konečnou platností rozřešil otázku vlastnického práva k předmětným nemovitostem, dospěl k závěru, že správní orgány při zodpovězení předběžné otázky nevybočily z mezí zákonnosti.
49. Přestože bylo zástavní právo zřízeno k majetku subjektu, který není v jeho prospěch evidován v katastru nemovitostí, nemění to nic na jeho platném vzniku a existenci. K tomu soud odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 8. 2018, čj. 10 Afs 113/2018-76, a z něj vyplývající závěry, *zástavní právo k nemovité věci evidované v katastru nemovitostí vzniká ve smyslu § 170 odst. 4 věty druhé daňového řádu již doručením rozhodnutí o zřízení zástavního práva příslušnému katastrálnímu úřadu. Pokud katastrální úřad návrh na vklad zástavního práva zamítne, zástavní právo nemá účinky vůči třetím osobám. To však nic nemění na trvající existenci zástavního práva, byť jeho účinky existují jen mezi daňovým subjektem a správcem daně, resp. též třetí osobou, je-li vlastník zástavy odlišný od daňového subjektu.*
50. Závěrem nezbyvá než posoudit, zda žalovaný porušil § 115 odst. 2 daňového řádu, když žalobkyni neseznámil se svým stanoviskem. Toto ustanovení říká, že *provádí-li odvolací orgán v rámci odvolacího řízení dokazování, seznámí před vydáním rozhodnutí o odvolání odvolatele se zjištěnými skutečnostmi a důkazy, které je prokazují, a umožní mu, aby se k nim ve stanovené lhůtě vyjádřil, popřípadě navrhl provedení dalších důkazních prostředků. Obdobně postupuje odvolací orgán i v případě, kdy dospěje k odlišnému právnímu názoru, než správce daně prvního stupně, a tato změna by ovlivnila rozhodnutí v neprospěch odvolatele.*
51. Již výše bylo konstatováno, že v rozhodnutí celního úřadu byla obsažena vada, jelikož postihovalo nemovitosti ve „vlastnictví“ žalobkyně, přičemž z odůvodnění bylo zřejmé, že jsou považovány za součást společného jmění manželů. Změna rozhodnutí učiněná v rámci odvolacího řízení tedy nebyla důsledkem odlišného právního názoru *stricto sensu*, jednalo se spíše o odstranění vady a zohlednění nově předloženého důkazu (rozhodnutí soudu o zúžení společného jmění manželů). Nad to změna rozhodnutí učiněná žalovaným nebyla ani v neprospěch žalobkyně. Již rozhodnutím celního úřadu totiž bylo zřízeno zástavní právo k nemovitostem jako k celku, napadené rozhodnutí naproti tomu zřídilo zástavní právo pouze v rozsahu ideální ½. Ačkoliv se výroky obou rozhodnutí liší – celní úřad uvedl, že nemovitosti jsou „ve vlastnictví“ žalobkyně; žalovaný uvedl, že zástavní právo zřizuje ke spoluvlastnickému podílu osoby zúčastněné na řízení – tak je pro soud stěžejní, že tímto způsobem nemůže být otázka vlastnického práva (vyřešena s konečnou platností. Napadené rozhodnutí tudíž nebylo vydáno v neprospěch žalobkyně, jelikož její tvrzené výlučné vlastnické právo fakticky postihuje v menším rozsahu než předešlé rozhodnutí.
52. Nad rámec soud vyjadřuje přesvědčení, že zvolený procesní postup žalovaného by nemohl mít vliv na samotnou zákonnost rozhodnutí. Žalobkyně argumentuje nemožností reagovat na „nové“ stanovisko žalovaného. Nicméně důkaz o zúžení společného jmění

manželů sama předložila, tudíž zařazení tohoto důkazu do právních závěrů nelze považovat za překvapivé. Navíc svou ucelenou reakci na stanovisko žalovaného v podstatě prezentovala v rámci správní žaloby, přičemž její námitky dle soudu postrádaly důvodnost.

VII. Závěr a náklady řízení

53. Při přezkumu napadeného rozhodnutí ve smyslu § 75 odst. 2 věta první soudního řádu správního soud shledal podanou žalobu jako nedůvodnou. Proto ji podle § 78 odst. 7 soudního řádu správního zamítl.
54. O náhradě nákladů soudního řízení bylo rozhodnuto v souladu s § 60 odst. 1 soudního řádu správního, podle něhož *nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl*. Dle ustanovení § 60 odst. 5 soudního řádu správního má osoba zúčastněná na řízení právo na náhradu jen těch nákladů, které jí vznikly v souvislosti s plněním povinnosti, kterou jí soud uložil.
55. Žalobkyně neměla v řízení o žalobě úspěch, tudíž na náhradu nákladů řízení nemá právo. Žalovanému náhrada nákladů řízení nebyla přiznána, jelikož nevznikly náklady přesahující jeho běžnou administrativní činnost. Osobě zúčastněné na řízení soud neuložil žádnou povinnost, na náhradu nákladů řízení tedy nemá právo. .

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno dne 27. srpna 2019

JUDr. Zuzana Bystřická, v.r.
předsedkyně senátu